

TEISĖJŲ TARYBOS KOMUNIKACIJOS KOMITETAS

L. Sapiegos g. 15, LT- 10312 Vilnius, tel. (8 5) 251 4188, faks. (8 5) 268 5187

Teisėjų tarybai

2016-02-17 Nr. *5IV-2-(9.6.6)*

DĖL GALIMYBĖS NAUDOTI TECHNINES PRIEMONES TEISMO SPRENDIMŲ VIEŠO SKELBIMO METU

Teisėjų tarybos Komunikacijos komitetas (toliau – Komitetas), susipažinęs su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko iniciatyva, kuria siūloma atitinkamuose teisės aktuose numatyti galimybę visuomenės informavimo, mokslo ir mokymo tikslais naudoti technines priemones teismo sprendimo paskelbimui fiksuoti, tarp jų – galimybę filmuoti sprendimo paskelbimą, pritaria jos įgyvendinimui ir teikia pastebėjimus bei pasiūlymus, kurie buvo aptarti Komiteto pasitarime:

1. Iniciatyva padės užtikrinti objektyvios informacijos apie teismo sprendimus pateikimą visuomenei, prisidės prie teismų darbo viešumo ir skaidrumo, veiks, kaip prevencinė priemonė teisėjų darbo kokybei gerinti;
2. Teikiant teisės aktų (Teismų įstatymo ir atitinkamų proceso įstatymų) pataisas būtina įtvirtinti: reikalavimą įrašą darančiam asmeniui apie tokį poreikį teismą informuoti iš anksto nustatyta tvarka; draudimą įrašus naudoti satyros, reklamos tikslais, pramogų versle; teisę tam tikrais atvejais teismui drausti naudoti technines priemones vaizdo ir garso įrašams daryti.
3. Siekiant iniciatyvą įgyvendinti sėkmingai, būtina parengti techninių priemonių naudojimo teismo posėdžiuose taisykles, kuriose būtų nustatyta: techniniai reikalavimai įrašų darymui (įrašų pobūdis, įranga, filmavimo vieta, leistinas kamerų skaičius, apšvietimas ir kt.); įrašus darančių asmenų pareigos (asmeniui draudžiama užduoti klausimus teisėjui, vaikščioti po salę su įjungta kamera, filmuoti proceso šalį ir kt.); teismo atstovo, atsakingo už tvarkos užtikrinimą teismo posėdžių salėje, pareigos prižiūrint techninių priemonių naudojimą.
4. Siekiant užtikrinti teismo sprendimų paskelbimo kokybę komunikaciniu požiūriu, rekomenduotina planuojant teisėjų mokymų programas, numatyti viešojo kalbėjimo ir sprendimų argumentavimo pagrindų praktinius seminarus teisėjams.

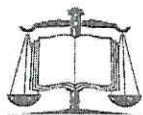
Siekdami šią iniciatyvą aptarti su žiniasklaidos atstovais, Komiteto nariai organizavo susitikimą, kuriame dalyvavo Internetinės žiniasklaidos asociacijos pirmininkė Aistė Žilinskienė, Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininko pavaduotojas Audrys Antanaitis ir LNK televizijos kriminalinių naujienų redaktorius Jaunius Matonis.

Susitikimo metu žiniasklaidos atstovai iniciatyvai pritarė, pažygdėdami, kad sprendimų paskelbimo filmavimas leis užtikrinti informacijos tikslumą ir jos paskelbimo operatyvumą, tam tikrose bylose sumažės teisėjų teikiamų komentarų poreikis. Siekdami aiškumo dėl vaizdo ir garso įrašų darymo sąlygų, žiniasklaidos atstovai išreiškė didelį poreikį dalyvauti techninių priemonių naudojimo teismo posėdžiuose taisyklių kūrimo, taip pat pažymėjo, kad nustatant įrašų vėlesnio naudojimo sąlygas neturėtų būti įtrauktas reikalavimas suderinti vaizdo ar garso reportažo turinį su teismo atstovais, nes praktikoje to įgyvendinti nebūtų įmanoma, dėl per trumpo laiko, per kurį reportažai turi būti ištransliuoti televizijoje ar radijuje.

Koordinatorė

Diana Labokaitė

Živilė Navickaitė-Babkin, tel. (8 5) 2107326, trumpasis nr.7014, el. p. zivile.navickaitė@teismai.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖJŲ ASOCIACIJA

LRTA buveinės adresas: Gedimino pr.40/1, Vilnius, tel. 8(5)2647335, el.p. lrita@teismai.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191612168,
LRTA sąskaita LT 767044060000286917 AB SEB bankas

Teisėjų tarybai

PAREIŠKIMAS

DĖL GALIMYBĖS NAUDOTI TECHNINES PRIEMONES TEISMO SPRENDIMŲ VIEŠO SKELBIMO METU

2016 m. vasario 5 d.

Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos valdyba, susipažinusi su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko iniciatyva keisti Teismų įstatymo 38 straipsnį ir atitinkamus proceso įstatymus, numatant galimybę visuomenės informavimo, mokslo ir mokymo tikslais naudoti technines priemones teismo sprendimo paskelbimui fiksuoti, pažymi, kad iš esmės pritaria šios iniciatyvos tikslui plėtoti teismų veiklos viešumą, atvirumą ir skaidrumą.

Galimybė bylą nagrinėjančiam teismui ar teisėjui leisti filmuoti, fotografuoti, naudoti vaizdo ir garso įrašymo technines priemones teismo sprendimo skelbimo metu galėtų prisidėti prie teismų darbo kokybės gerinimo, pašalintų būtinybę teisėjui po teismo sprendimo viešo paskelbimo papildomai komentuoti priimtą teisingumo aktą.

Kartu LRTA valdyba atkreipia dėmesį, kad nustačius įstatymo galios teisės aktuose bendro pobūdžio galimybę naudoti technines priemones teismo posėdžio metu, tuose pačiuose teisės aktuose turėtų būti numatyta, kam deleguojama teisė nustatyti techninių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo sąlygas: Teisėjų tarybai, kiekvienam teismui, konkrečią bylą nagrinėjančiam teismui (teisėjų kolegijai) ar kt. Mūsų manymu, pirmiau nurodytos sąlygos galėtų būti nustatomos Teisėjų tarybos priimtoje Techninių priemonių naudojimo teismo sprendimo paskelbimo metu tvarkoje. Atkreiptinas dėmesys, kad projekte numatytos formuluotės suponuoja tokių sąlygų nustatymą. Tokiame įstatymų normas įgyvendinančiame teisės akte turėtų būti nustatyti:

- 1.1. laiko tarpas, prieš kurį turi būti raštu pranešama teismui apie pageidavimą naudoti technines priemones;
- 1.2. kriterijai, kuriuos turi atitikti asmuo, pageidaujantis teismo sprendimo metu daryti vaizdo ir garso įrašą;
- 1.3. atvejai, kuriais teismas dėl objektyvių priežasčių gali atsisakyti duoti leidimą naudoti technines priemones;
- 1.4. šiomis priemonėmis gautos informacijos naudojimo apribojimai (pvz. pramogų, satyros, reklamos srityse);
- 1.5. asmenys, atsakingi už tvarkos posėdžių salėje teismo sprendimo skelbimo metu palaikymą.

Be to, tiesiogiai įstatyme turėtų būti įtvirtinta, kad filmuoti, fotografuoti ar naudoti kitas technines priemones teismo posėdžio metu leidžiama naudoti tik teismo, kuriame nagrinėjama byla, pirmininko nustatytoje konkrečioje vietoje teismo posėdžių salėje.

Asociacijos valdyba atkreipia dėmesį, kad teismų sprendimų paskelbimas itin didelį emocinį krūvį nešančiose bylose ir taip sukelia papildomų psichologinių sunkumų byloje dalyvaujantiems asmenims, todėl mano, kad būtina numatyti galimybę motyvuota byla nagrinėjančio teismo nutartimi neleisti filmuoti, fotografuoti ar naudoti kitas technines priemones. Tai nepaneigtų teismo, kaip valstybės institucijos, pareigos užtikrinti visuomenės informavimą kitais būdais, tačiau leistų teisėjams susikonsultuoti į teisingumo vykdymą.

Asociacijos pirmininkas

Ramūnas Gadliauskas

LIETUVOS AUKŠČIAUSIOJO TEISMO
PIRMININKAS

Teisėjų tarybai

2016-01-18 Nr.

**DĖL INICIATYVOS ĮTEISINTI GALIMYBĘ NAUDOTI TECHNINES PRIEMONES
TEISMO SPRENDIMO PASKELBIMUI FIKSUOTI**

Siunčiame diskusijai iniciatyvą, kuria siūloma atitinkamuose teisės aktuose (Lietuvos Respublikos teismų įstatyme, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse) numatyti galimybę visuomenės informavimo, mokslo ir mokymo tikslais naudoti technines priemones teismo sprendimo paskelbimui fiksuoti, tarp jų – ir galimybę filmuoti sprendimo paskelbimą.

Prašau šį klausimą įtraukti į Teisėjų tarybos posėdžio darbotvarkę (Teisėjų tarybos darbo reglamento 22.1 punktas), svarstyti jį ir pritarti Teisėjų Tarybos posėdyje.

Nesant galimybės klausimo įtraukti į 2016 m. sausio 22 d. posėdžio darbotvarkę, prašau jį svarstyti kitame artimiausiame Tarybos posėdyje.

PRIDEDAMA.

- 1) Teismų įstatymo Nr.I-480 38 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 2) Civilinio proceso kodekso 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 3) Baudžiamojo proceso kodekso 260 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 4) Administracinių bylų teisenos įstatymo Nr.VIII-1029 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 5) Administracinių nusižengimų kodekso 589, 614, 633 straipsnių pakeitimo ir papildymo 226¹ straipsniu įstatymo projektas;
- 6) aiškinamasis raštas.

Pirmininkas

Rimvydas Norkus

LIETUVOS RESPUBLIKOS
TEISMŲ ĮSTATYMO NR. I-480 38 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
CIVILINIO PROCESO KODEKSO 9 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 260 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO, ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO NR. VIII-1029
11 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, ADMINISTRACINIŲ
NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 589, 614, 633 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO 226¹
STRAIPSNIŲ ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys. Įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 7 straipsnis 1 dalis nustato, kad teismuose bylos nagrinėjamos viešai, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus. Šio straipsnio 2 dalis nustato, kad bylose priimti teismų sprendimai skelbiami viešai. Vadinas, visi teismų sprendimai turi būti skelbiami viešai, išskyrus pavienius išimtinius atvejus (pvz., Civilinio proceso kodekso 9 str. 3 d. nustato išimtį įvaikinimo bylose). Tačiau Teismų įstatymo 38 straipsnio 5 dalis draudžia teismo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus bei naudoti kitas technines priemones. Išimtis numatyta tik proceso šalims, kurios, įgyvendindamos savo procesines teises, proceso įstatymų nustatyta tvarka gali daryti teismo posėdžio garso įrašą (Teismų įstatymo 38 str. 4 d). Iš esmės analogiškos nuostatos įtvirtintos kituose proceso įstatymuose – Civilinio proceso kodekse (toliau – ir CPK), Baudžiamojo proceso kodekse (toliau – ir BPK), Administracinių bylų teisenos įstatyme (toliau – ir ABTĮ). Nuo 2016 m. balandžio 1 d. įsigaliosiančiame Administracinių nusižengimų kodekse (toliau – ir ANK) galimybė naudoti technines priemones administracinio nusižengimo bylos teisiniame nagrinėjime apskritai nėra konkrečiai sureguliuota.

Teismų atvirumas ir jų veiklos viešumas yra vienas iš svarbiausių atviros demokratinės teisinės valstybės bruožų. Teisingumas ne tik turi būti vykdomas, bet ir turi būti matoma kaip jis yra vykdomas. Teismai turi būti ne vien tik iš principo atviri. Atvirumas, viešumas ir skaidrumas turi būti realūs. Visuomenė turi teisę gauti informaciją apie tai, kas ir kaip vyksta teismuose, kokie sprendimai yra priimami valstybės, t. y. visos Lietuvos visuomenės, vardu, kokie yra priimtų sprendimų motyvai. Lietuvos teismai, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Prezidentas, Lietuvos Respublikos Seimas nuolat siekia, kad teisingumo vykdymas būtų kiek tai protingai galima atviras ir prieinamas visuomenei. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, patvirtintoje 2012 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XII-51, nurodomas tikslas gerinti visuomenės ir teismų tarpusavio supratimą, teikiant visuomenei išsamią informaciją apie teismų veiklą (465 p.), užtikrinti, kad informacija apie baigiamuosius teismų sprendimus būtų skelbiama viešojoje elektroninėje erdvėje ir prieinama kiekvienam (467 p.).

Teisėjas, Lietuvos Respublikos vardu skelbdamas sprendimą, veikia kaip oficialus pareigūnas, atliekantis viešąją Lietuvos Respublikos Konstitucija jam pavestą valdžios vykdymo funkciją. Jo paskelbtas sprendimas gali būti cituojamas, apie jį gali būti pranešta dienos įvykių apžvalgoje, televizijos, radijo laidoje ar kitoje visuomenės informavimo priemonėje. Priimtas sprendimas gali būti aptarinėjamas socialiniuose tinkluose. Taigi visuomenė jau šiuo metu faktiškai gali ir turi teisę gauti informaciją apie priimtus teismo sprendimus. Tačiau yra ribojami būdai, kaip ši informacija gali būti surenkama ir pateikiama, padaroma prieinama viešai auditorijai. Pasikeitusioje visuomenėje, grindžiamoje žiniomis ir informacinėmis technologijose, toks ribojimas neatrodo pakankamai pateisinamas ir proporcingas. Komunikacijos ir informacinių technologijų augimas objektyviai suponuoja didėjančią visuomenės lūkestį turėti galimybę ne tik fiziškai dalyvauti atitinkamuose visuomenės gyvenimo įvykiuose, bet ir turėti galimybę pamatyti ir išgirsti apie šiuos įvykius naudojant įvairias, taip pat interaktyvias, netiesioginio dalyvavimo ir komunikacijos priemones.

Pastebėtina, kad jau šiuo metu kai kurie teismai ir teisėjai leidžia filmuoti teismo sprendimo paskelbimą (pvz., tokia galimybė buvo sudaryta skelbiant Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinės sesijos 2015 m. gruodžio 22 d. sprendimą). Konstitucinio

Teismo įstatymo 18 straipsnio 3 dalis taip pat nustato, kad „fotografuoti ir filmuoti, daryti videoįrašus, transliuoti posėdžius per radiją ar televiziją galima tik Konstituciniam Teismui leidus“, vadinasi, pastarasis įstatymas nenustato absoliutaus draudimo.

Tikėtina, kad daugiau objektyvios ir nešališkos informacijos apie teisingumo vykdymo sistemą, didesnis jos atvirumas ir prieinamumas, gali turėti teigiamą poveikį visuomenės pasitikėjimui teismais ir valstybe. Galimybė filmuoti, fotografuoti, daryti vaizdo ar garso įrašą, transliuoti teismo sprendimo paskelbimą gali prisidėti prie teismų skaidrumo didinimo, darbo kokybės gerinimo, geresnio viešo teismų sprendimų priėmimo ir jų motyvų supratimo, sprendimų aiškumo. Teisėjas, skelbdamas teismo sprendimą, paaiškina priimto sprendimo motyvus, todėl galimybė naudoti technines priemones sudarytų prielaidas palengvinti teismų ir teisėjų darbą, nes sumažėtų poreikis komentuoti sprendimą jau po jo paskelbimo. Teismo sprendimo motyvai būtų paskelbti, užfiksuoti ir galėtų būti vėliau pavišinti naudojant technines priemones, tokiu būdu išvengiant poreikio gauti vėlesnį teisėjo ar teismo komentarą.

Atsižvelgiant į visai tai, kas paminėta pirmiau, šiuo metu įstatymuose galiojantis kategoriškas draudimas teismo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus bei naudoti kitas technines priemones turėtų būti peržiūretas ir pakoreguotas. Turėtų būti numatyta galimybė atitinkamais atvejais leisti naudoti technines priemones teismo posėdžio metu. Tačiau ši galimybė, siekiant apsaugoti kitų asmenų teises, teisingumo vykdymo ar kitus įstatymų saugomus interesus (teismo autoritetą ir kt.), turėtų būti ribota.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Aukščiausiasis Teismas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

Teismų įstatymo 38 straipsnio 5 dalis draudžia teismo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus bei naudoti kitas technines priemones. Išimtis numatyta tik proceso šalims, kurios, įgyvendindamos savo procesines teises, proceso įstatymų nustatyta tvarka gali daryti teismo posėdžio garso įrašą (Teismų įstatymo 38 str. 4 d). Iš esmės analogiškos nuostatos įtvirtintos kituose proceso įstatymuose – Civilinio proceso kodekse (9 str.), Baudžiamojo proceso kodekse (260 str.), Administracinių bylų teisenos įstatyme (11 str.). Nuo 2016 m. balandžio 1 d. įsigaliosiančiame Administracinių nusižengimų kodekse galimybė naudoti technines priemones administracinio nusižengimo bylos teisminiame nagrinėjime apskritai nėra konkrečiai sureguliuota, nors šio Kodekso 644 straipsnis suteikia teismui teisę skirti bausmę už filmavimo, fotografavimo, garso ar vaizdo įrašų darymo ir kitų techninių priemonių naudojimo teismo posėdžio metu tvarkos pažeidimą.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Pirma, siūloma Teismų įstatyme ir proceso įstatymuose (CPK, BPK, ABTĮ, ANK) įtvirtinti bendro pobūdžio taisyklę, pagal kurią motyvuotu asmens prašymu teismas turėtų leisti visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašą, transliuoti teismo sprendimo paskelbimą ar jo metu naudoti kitas technines priemones. Taigi naudoti technines priemones būtų galima tik teismo leidimu ir tik asmeniui pateikus motyvuotą prašymą. Prašymas galėtų būti pateikiamas tiek raštu, tiek žodžiu, tiek iš anksto (rekomenduotina), tiek prieš teismo sprendimo paskelbimo pradžią. Teisėjas leidimą galėtų duoti taip pat tiek raštu, tiek žodžiu (rašytine ar protokoline nutartimi, ar kitu proceso įstatymuose nustatytu būdu). Teismas turėtų duoti leidimą naudoti technines priemones, jei būtų tenkinamos nustatytos sąlygos. Kitaip tariant, teismo diskrecija leisti ar neleisti naudoti technines priemones būtų ribota. Tačiau kartu būtų nustatytos sąlygos, kurias tenkinus teismas turėtų leisti naudoti aptariamąs priemones.

Siūloma nustatyti, kad technines priemones būtų galima naudoti tik teismo sprendimo paskelbimo metu. Ši nuostata grindžiama aplinkybe, kad būtent teismo sprendimo paskelbimas yra ta teismo posėdžio dalis, kuriai yra taikomas plačiausias viešumo imperatyvas (žr. Teismų įstatymo 7 str. 2 d.). Net uždarame teismo posėdyje priimto teismo sprendimo rezoliucinė dalis paprastai yra skelbiama viešai (CPK 9 str. 3 d.). Teismo sprendimas skelbiamas Lietuvos Respublikos vardu, todėl

būtent šioje dalyje teismas intensyviausiai įgyvendina viešąją valstybės valdžios funkciją – vykdyti teisingumą. Teismo sprendimo paskelbimo metu teisėjas paprastai pateikia priimto teismo sprendimo motyvus, todėl būtent ši dalis yra labiausiai aktuali. Juolab kad techninių priemonių naudojimas teismo sprendimo paskelbimo metu turi mažiausią potencialą sutrikdyti normalią teismo proceso eigą ir sklandų teisingumo vykdymą, lyginant su kitomis teismo posėdžio dalimis. Techninių priemonių naudojimas (pvz., filmavimas, fotografavimas, tiesioginė transliacija) per kitas teismo posėdžio dalis (pvz., kai byloje dalyvaujantys asmenys duoda paaiškinimus, apklausiami liudytojai ar tiriami kiti įrodymai) gali sukelti byloje dalyvaujančių asmenų stresą, diskomfortą, įtampą ar pan. Todėl techninių priemonių naudojimas per kitas posėdžio dalis iš principo pakeistų pačią teismo posėdžio viešumo sampratą, galėtų neigiamai paveikti proceso dalyvių, teismo procesinį elgesį ir tokiu būdu sutrikdyti teismo procesą (žr., pvz., Konsultacinės Europos Teisėjų Tarybos nuomonės Nr. 7(2005) „Teisingumas ir visuomenė“ 46 p.). Atsižvelgiant į šias aplinkybes, yra siūloma palikti draudimą naudoti technines priemones per kitas teismo posėdžio dalis.

Teikiamoje svarstyti nuostatoje taip pat siūloma apibrėžti, kokiais tikslais galėtų būti naudojamos techninės priemonės – tik visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo. Toks apribojimas yra būtinas, siekiant užtikrinti, kad techninės priemonės nebūtų naudojamos su teismo procesu ir teisingumo vykdymu nesuderinamais tikslais, pavyzdžiui, siekiant išimtinai komercinės naudos, patenkinti perdėtą visuomenės smalsumą ar diskredituoti byloje dalyvaujančius asmenis, teismą. Be to, šis apribojimas yra būtinas, siekiant užtikrinti tinkamą balansą tarp teismų atvirumo, teismo proceso viešumo ir byloje dalyvaujančių, kitų asmenų teisių (pvz., teisės į privatumą, atvaizdą ar pan.) bei kitų įstatymų saugomų interesų (pagarbos teismui, teismo kaip valdžios įstaigos autoriteto ir pan.). Techninių priemonių panaudojimo rezultatai (pvz., vaizdo, garso įrašai) neturėtų būti naudojami politiniams, satyros tikslais, reklamoje ar pramogų versle (pvz., lengvo turinio pramoginėse laidose). Panašios pozicijos laikomasi, pavyzdžiui, Anglijoje ir Velse (žr., Lordo Kanclerio 2013 m. spalio 29 d. įsakas Nr. 2786 dėl Apeliacinio Teismo Įrašų ir Transliavimo (angl. – *The Court of Appeal (Recording and Broadcasting) Order 2013*).

Antra, siūloma Teismų įstatyme ir proceso įstatymuose (CPK, BPK, ABTĮ, ANK) numatyti teismui teisę nustatyti techninių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų (pvz., vaizdo ar garso įrašų) vėlesnio naudojimo sąlygas. Tokia nuostata yra būtina siekiant užtikrinti, kad techninių priemonių naudojimas nesutrikdytų normalaus teismo darbo, netaptų neproporcinga našta teismo resursams ir galimybėms, taip pat nepažeistų kitų asmenų teisių ar kitų įstatymų saugomų interesų. Pavyzdžiui, teismas galėtų pareikalauti nenaudoti blykstės, papildomo dirbtinio apšvietimo šaltinio, nustatyti tam tikrą kiekį skaičių kamerų ir jų išdėstymą posėdžių salėje taip, kad jos netrikdytų teismo darbo, nepažeistų teismo posėdžio salės apipavidalinimo reikalavimų, nepaneigtų kitų (pvz., byloje dalyvaujančių) asmenų teisės dalyvauti teismo sprendimo paskelbime (pvz., kai kiti asmenys nebegalėtų patekti į teismo posėdžių salę dėl to, kad nebėra vietų dėl kamerų gausos ar pan.). Dėl pirmiau paminėtų aplinkybių ir interesų apsaugos, teismui taip pat turėtų būti suteikta teisė nustatyti techninių priemonių panaudojimo rezultatų (pvz., vaizdo ar garso įrašų) vėlesnio naudojimo sąlygas (pvz., suderinti vaizdo ar garso reportažo turinį su teismu, kad nebūtų iškraipyta teismo sprendimo paskelbimo metu pateikta informacija; užtikrinti, kad kiti sprendimo paskelbime dalyvavę asmenys būtų rodomi tik gavus jų sutikimą ar pan.). Aptariamoms sąlygoms galėtų būti nustatomos tiek žodžiu, tiek raštu.

Trečia, Teismų įstatyme ir proceso įstatymuose (CPK, BPK, ABTĮ, ANK) siūloma nustatyti, kad teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą (pvz., naudojama įranga skleidžia garsą, kuris trukdo paskelbti sprendimą, galimybių naudoti atitinkamas technines priemones sudarymas būtų neproporcinga našta teismo resursams) arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises (pvz., teisę į privatumą) ar kitus įstatymų saugomus interesus (pvz., valstybės, tarnybos ar komercinę paslaptį, teismo autoritetą).

Ketvirta, kadangi tiek Teismų įstatymas, tiek atitinkami proceso įstatymai (CPK, BPK, ABTĮ) šiuo metu leidžia atitinkamų procesų dalyviams, savo procesinėms teisėms įgyvendinti, daryti garso įrašą be teismo leidimo (tik informuojant apie tai teismą), šią nuostatą siūloma palikti nepakeistą.

Penkta, atsižvelgiant į tai, kad Civilinio proceso kodeksas nenustato galimybės skirti baudą už draudimo teismo posėdžio metu naudoti technines priemones pažeidimą, siūloma papildyti šį kodeksą

atitinkama nuostata. Kituose proceso įstatymuose tokia galimybė šiuo metu egzistuoja (BPK 260 str. 4 d., ABTĮ 84 str. 1 d. 4 p., ANK 634 str. 1 str. 1 p.) todėl ji nėra keičiama.

Šešta, proceso įstatymai šiuo metu nustato teismo teisę skirti baudas tik už techninių priemonių naudojimo teismo posėdžiu metu tvarkos pažeidimą (BPK 260 str. 4 d., ABTĮ 84 str. 1 d. 4 p., ANK 634 str. 1 str. 1 p.). Įstatymų projektais siūlomos nuostatos, nors iš principo įteisina, bet taip pat riboja galimybę naudoti techninių priemonių panaudojimo rezultatus (vaizdo, garso įrašus, nuotraukas ar kt.) vėliau, t. y., pvz., parodant ar pagarsinant teismo sprendimo paskelbimą vėliau, po teismo posėdžio (pvz., įstatymų projektais siūloma nustatyti, kad techninės priemonės gali būti naudojamos tik visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais). Įstatymų projektais taip pat siūloma suteikti teismui teisę nustatyti atitinkamas techninių priemonių panaudojimo rezultatų naudojimo sąlygas. Tačiau akivaizdu, kad šiuo metu proceso įstatymuose galiojančios nuostatos, leidžiančios skirti baudą už techninių priemonių naudojimo teismo posėdžio metu tvarkos pažeidimus, negalėtų būti taikomos atvejams, kai teismo sprendimo paskelbimo metu būtų elgiamasi tinkamai, bet gautas vaizdo, garso įrašas ar kitas techninių priemonių panaudojimo rezultatas jau vėliau (po posėdžio) būtų panaudotas pažeidžiant įstatymą. Pastarieji veiksmai vyktų ne teismo posėdžio metu, bet jam pasibaigus, todėl galiojančios nuostatos neleistų skirti už tai jokių poveikių priemonių. Atsižvelgiant į tai, kad netinkamų techninių priemonių panaudojimo rezultatų naudojimu gali būti pažeisti reikšmingi teisingumo vykdymo ar kiti įstatymų saugomi interesai, taip pat kitų asmenų teisės, yra siūloma papildyti Administracinių nusižengimų kodeksą nauja nusižengimo, susijusio su teisingumu, sudėtimi, kuri numatyta atsakomybę už techninių priemonių panaudojimo teismo posėdyje rezultatų naudojimo tvarkos pažeidimą. Manome, kad protokolus dėl šių pažeidimų turėtų surašyti policija, o bylas spręsti teismai, todėl taip pat teikiami su tuo susiję Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimai.

Tikimasi, kad priėmus siūlomas nuostatas, būtų sudarytos prielaidos teismų viešumui, atvirumui, skaidrumui plėtoti, pasitikėjimui teismais didinti, sumažėtų poreikis komentuoti teismo sprendimus po jų paskelbimo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.
Numatomos teigiamos teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 4 dalyje. Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Tikėtina, kad priimti Įstatymų projektai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės. Priešingai, naujų galimybių viešinti teismo sprendimus sudarymas gali turėti netiesioginį teigiamą poveikį tiek kriminogeninei situacijai, tiek korupcijai, nes viešumas paprastai turi prevencinį poveikį.

7. Galima priimtų įstatymų įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Tikėtina, kad Įstatymų projektai turės teigiamą įtaką verslo sąlygoms ir plėtrai. Teismų veiklos kokybė, pasitikėjimas teismais ir jų atvirumas yra svarbios aplinkybės, kuriant palankias sąlygas verslui ir jo plėtrai.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant inkorporuoti Įstatymų projektus į teisinę sistemą, pakeisti ar panaikinti kitų galiojančių teisės aktų nereikės. Tačiau galėtų būti svarstoma dėl negriežtosios teisės priemonių taikymo, pvz., tarpusavio supratimo memorandumo tarp visuomenės informavimo priemonių ir teismų sistemos atstovų sudarymo, siekiant aptarti kai kurias įstatymų projektų įgyvendinimo detales, surasti bendrą sutarimą kai kuriais galbūt diskutuotiniais ir praktikoje galinčiais iškilti aspektais (pvz., dėl vaizdo ar garso įrašų panaudojimo ypatumų). Be to, Teisėjų taryba galėtų būti apsvastyti galimybę parengti patarimus ar rekomendacijas teismams dėl aptariamų įstatymų projektų

įgyvendinimo (pvz., kokias sąlygas galima būtų ar reikėtų nustatyti techninių priemonių panaudojimo rezultatų vėlesniam naudojimui).

9. Įstatymų projektų atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymų projektuose vartojamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

11. Įstatymų įgyvendinimui reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Įstatymų projektams įgyvendinti nereikės priimti įgyvendinamųjų teisės aktų.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymų projektų priėmimas papildomų biudžeto lėšų nepareikalaus.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Nėra.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

<...>

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
TEISMŲ ĮSTATYMO NR. I-480 38 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 38 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 38 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Motyvuotu asmens prašymu teismas leidžia visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašą, transliuoti teismo sprendimo paskelbimą ar jo metu naudoti kitas technines priemones. Teismas gali nustatyti šių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo sąlygas. Teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises ar kitus įstatymų saugomus interesus. Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 4 dalį.“

2. Buvusią 38 straipsnio 5 dalį laikyti 6 dalimi, ją pakeisti ir išdėstyti taip:

„6. Kitiems asmenims draudžiama teismo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus, **transliuoti posėdį** bei naudoti kitas technines priemones. ~~Draudimą teismo posėdžio metu naudoti technines priemones pažeidusiems asmenims~~ **Asmenims, pažeidusiems techninių priemonių ar jų panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką, taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.**“

3. Buvusią 38 straipsnio 6 dalį laikyti 7 dalimi.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO KODEKSO 9 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 9 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Teismo posėdžio eigai, įrodymams fiksuoti ir jiems tirti teismas gali naudoti bet kurias technines priemones. Dalyvaujantys byloje asmenys savo procesinėms funkcijoms vykdyti viešame teismo posėdyje gali daryti garso įrašą teismo posėdžiui užfiksuoti. Apie daromą garso įrašą dalyvaujantys byloje asmenys privalo informuoti posėdžio pirmininką. ~~Dalyvaujantys byloje asmenys, neinformavę teismo apie daromą garso įrašą, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka. Kitiems asmenims draudžiama teismo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus bei naudoti kitas technines priemones. Asmenims, pažeidusiems šį draudimą teismo posėdžio metu, taikoma įstatymų numatyta atsakomybė.~~“

2. Papildyti 9 straipsnį nauja 6 dalimi:

„6. Motyvuotu asmens prašymu teismas leidžia visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašą, transliuoti teismo sprendimo paskelbimą ar jo metu naudoti kitas technines priemones. Teismas gali nustatyti šių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo sąlygas. Teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises ar kitus įstatymų saugomus interesus. Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 5 dalį.“

3. Papildyti 9 straipsnį nauja 7 dalimi:

„7. Kitiems asmenims draudžiama teismo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus, transliuoti posėdį bei naudoti kitas technines priemones.“

4. Papildyti 9 straipsnį nauja 8 dalimi:

„8. Asmenims, teismo posėdžio metu pažeidusiems šio straipsnio 5–7 dalyse nustatytą tvarką, teismas gali skirti iki šešių šimtų eurų dydžio baudą. Asmenims, pažeidusiems techninių priemonių panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką, taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.“

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 260 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 260 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 260 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„260 straipsnis. Techninių priemonių naudojimo teisiama jame posėdyje tvarka

1. Teisiama jame posėdžiui fiksuoti teismas gali naudoti bet kurias technines priemones.
2. Nagrinėjimo teisme dalyviai, atlikdami savo procesines funkcijas, gali naudoti garso įrašymo priemones, kurios netrukdo teisiama jame posėdžiui.

3. Motyvuotu asmens prašymu teismas leidžia visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašą, transliuoti teismo sprendimo paskelbimą ar jo metu naudoti kitas technines priemones. Teismas gali nustatyti šių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo sąlygas. Teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises ar kitus įstatymų saugomus interesus. Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 2 dalį.

4. Kitiems asmenims draudžiama teisiama jame posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus, transliuoti posėdį bei naudoti kitas technines priemones.

5. Šiame straipsnyje nustatytą tvarką pažeidę asmenys teisiama jame posėdžio pirmininko įspėjami arba pašalinami iš posėdžių salės, o nepaklususiems teisiama jame posėdžio pirmininko sprendimui arba nors ir paklususiems, tačiau tai dariusiems triukšmaujant ar rodant kitokią nepagarbą teismui taikomos šio Kodekso 259 straipsnio 4 dalyje numatytos nuobaudos. Asmenims, pažeidusiems techninių priemonių panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką, taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.“

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO NR. VIII-1029 11 STRAIPSNIO
PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 11 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 11 straipsnį nauja 3 dalimi:

„3. Motyvuotu asmens prašymu teismas leidžia visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašą, transliuoti teismo sprendimo paskelbimą ar jo metu naudoti kitas technines priemones. Teismas gali nustatyti šių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo sąlygas. Teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises ar kitus įstatymų saugomus interesus. Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 2 dalį.“

2. Buvusią 11 straipsnio 3 dalį laikyti 4 dalimi.

3. Buvusią 11 straipsnio 4 dalį laikyti 5 dalimi ir ją išdėstyti taip:

„4. Asmenims, pažeidusiems draudimą naudoti techninių priemonių—ar jų panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką teismo posėdžio metu, taikoma įstatymų numatyta atsakomybė

4. Buvusią 11 straipsnio 5 dalį laikyti 6 dalimi.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 589, 614, 633 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR PAPILDYMO 226¹ STRAIPSIU
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. Įstatymo papildymas 226¹ straipsniu

Papildyti įstatymą 226¹ straipsniu:

„226¹ straipsnis. Techninių priemonių panaudojimo rezultatų naudojimo tvarkos pažeidimas

Techninių priemonių panaudojimo teismo posėdyje rezultatų naudojimo tvarkos pažeidimas užtraukia baudą nuo vieno šimto iki vieno tūkstančio eurų“.

2 straipsnis. 589 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 589 straipsnio 49 punktą ir jį išdėstyti taip:

„49) policijos – dėl šio kodekso 48, 62, 63, 65, 69, 71, 72, 73, 74 straipsniuose, 75 straipsnio 1 dalyje, 76, 77, 78, 80, 88, 89, 95 straipsniuose, 98 straipsnio 1 dalyje, 108, 109, 115, 122, 125, 127, 130, 131, 133, 134, 137, 142, 143, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 171 straipsniuose, 172 straipsnio 1, 2 dalyse, 173, 174, 176, 182, 183, 192, 206, 207, 208, 209, 214, 219, 220, 224, 225, 226, 226¹, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234 straipsniuose, 281 straipsnio 1, 2 dalyse, 282, 290, 306, 307, 321, 336, 339, 340, 342, 346, 366, 367, 368 straipsniuose, 369 straipsnio 5, 6 dalyse, 414, 415, 416, 417, 420, 421, 422, 423, 424 straipsniuose, 426 straipsnio 4, 5 dalyse, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433 straipsniuose, 434 straipsnio 1, 3 dalyse, 436, 438 straipsniuose, 439 straipsnio 2 dalyje, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 473, 474 straipsniuose, 479 straipsnio 5, 6 dalyse, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495 straipsniuose, 496 straipsnio 1, 2 dalyse, 506 straipsnio 1, 2, 4, 5, 6 dalyse, 507, 508, 511, 512, 513, 518, 519, 520, 521, 523, 524, 527, 528, 530, 532, 534, 535, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 546, 553 straipsniuose numatytų administracinių nusižengimų;“

3 straipsnis. 614 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 614 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) šio kodekso 224 straipsnio 1 dalyje, 226¹, 322, 400, 505, 506, 507, 508 straipsniuose, 556 straipsnio 3 dalyje numatytų administracinių nusižengimų bylas, kai asmuo traukiamas administracinė atsakomybė už pareigūnų teisėtų reikalavimų nevykdymą, kliudymą jiems atlikti pareigas, jų garbės ir orumo įžeidimą ar už panašius nusižengimus, kai šie nusižengimai buvo padaryti tos pačios institucijos pareigūnams, kurie surašė administracinio nusižengimo protokolą;“

4 straipsnis. 633 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 633 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„633 straipsnis. Informacinių ir elektroninių ryšių technologijų, kitų techninių priemonių naudojimas teismo posėdyje

1. Kiekvienas žodinis bylos nagrinėjimas fiksuojamas naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas.
2. Teismo posėdžių eigai fiksuoti naudojamoms informacinėms ir elektroninių ryšių technologijoms taikomus reikalavimus nustato teisingumo ministras.
3. Administracinio nusižengimo teisenoje dalyvaujantys asmenys, atlikdami savo procesines funkcijas, gali naudoti garso įrašymo priemones, kurios netrukdo teismo posėdžiui.
4. Motyvuotu asmens prašymu teismas leidžia visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašą, transliuoti teismo sprendimo paskelbimą ar jo metu naudoti kitas technines priemones. Teismas gali nustatyti šių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo sąlygas. Teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises ar kitus įstatymų saugomus interesus. Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 3 dalį.
4. Kitiems asmenims draudžiama teismo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus, transliuoti posėdį bei naudoti kitas technines priemones.
5. Asmenims, pažeidusiems techninių priemonių ar jų panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką, taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.“

Ina Balnytė

From: Alina Dokutovičienė [alina.dokutoviciene@teismai.lt]
Sent: 2016 m. vasaris 23 d. 19:24
To: 'Ina Balnytė'
Subject: FW: TĮ ir proceso įstatymai pakeitimai (filmavimas)_su alternatyvomis2
Attachments: TĮ ir proceso įstatymai pakeitimai (filmavimas)_su alternatyvomis2.docx

From: Živilė Navickaitė-Babkin [<mailto:zivile.navickaite@teismai.lt>]
Sent: Monday, February 22, 2016 4:45 PM
To: 'Alina Dokutovičienė'
Subject: FW: TĮ ir proceso įstatymai pakeitimai (filmavimas)_su alternatyvomis2

From: Rimvydas Norkus [<mailto:r.norkus@lat.lt>]
Sent: Monday, February 22, 2016 3:30 PM
To: 'Reda Moliienė' <reda.moliene@teismai.lt>; 'Živilė Navickaitė-Babkin' <zivile.navickaite@teismai.lt>
Subject: TĮ ir proceso įstatymai pakeitimai (filmavimas)_su alternatyvomis2

Mieli Kolegos,

Teisėjų tarybos posėdžiui siunčiu jau anksčiau pateiktą Teismų įstatymo, ABTĮ, BPK, CPK ir ANK pakeitimų projektą, susijusį su galimybe leisti daryti teismo sprendimo paskelbimo vaizdo ir garso įrašą.

Atsižvelgiant į Komunikacijos komiteto, Teisėjų asociacijos pareikštas nuomones, kartu Teisėjų tarybos svarstymui teikiami **alternatyvūs variantai**, kuriuose geltonai paryškinti pakeitimai palyginus su pirminiu projektu.

Visose alternatyvose bendra tai, kad **nukreipiama į Teisėjų tarybos tvarką**, kuri turi reglamentuoti prašymų pateikimą, nagrinėjimą, techninių priemonių ir filmavimo rezultatų panaudojimą (poįstatyminis teisės aktas). Tačiau alternatyvos **skiriasi teisinio reguliavimo išsamumu** – nuo lakoniškiausio varianto (pirma alternatyva) iki detaliausio varianto (trečia alternatyva).

Aš pats labiausiai **palaikyčiau trečiąją detaliausią alternatyvą**, kurioje sudėta daugiausiai saugiklių.

Kilus poreikiui ir esant pasiūlymų, Projektą galima papildomai tobulinti.

Pagarbiai

dr. Rimvydas Norkus
Lietuvos Aukščiausiasis Teismas
Pirmininkas

Tel. (8 5) 261 0560, trumpasis tel. 360 (Teismo tinkle)
Faks. (8 5) 261 6813
Gynėjų g. 6, LT-01109, Vilnius
www.lat.lt

Šiame laiške pateikiama informacija adresuota asmeniškai tiesioginiam jos gavėjui. Jei šį laišką gavote per klaidą, prašom nedelsiant jį grąžinti, ištrinti ir apie klaidą pranešti siuntėjui.

Prieš spausdindami šį laišką pagalvokite apie tūkstančius išsaugotų medžių.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
TEISMŲ ĮSTATYMO NR. I-480 38 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 38 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 38 straipsnį nauja 5 dalimi:

Pirminė pasiūlymo redakcija:

„5. Motyvuotu asmens prašymu teismas leidžia visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašą, transliuoti teismo sprendimo paskelbimą ar jo metu naudoti kitas technines priemones. Teismas gali nustatyti šių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo sąlygas. Teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises ar kitus įstatymų saugomus interesus. Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 4 dalį.“

Alternatyvus pasiūlymas Nr. 1:

Privalumai: lakoniškumas; pagrindinis reguliavimas būtų vykdomas poįstatyminiu teisės aktu; teismui suteikiama plati diskrecija.

Trūkumai: tie patys kaip ir privalumai.

„5. Asmens prašymu teismas gali leisti visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais teismo sprendimo paskelbimą transliuoti, filmuoti, fotografuoti, jo metu daryti garso ar vaizdo įrašą, naudoti kitas technines priemones. **Teisėjų taryba nustato prašymo teismo sprendimo paskelbimo metu naudoti technines priemones pateikimo ir nagrinėjimo, techninių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką.** Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 4 dalį.“

Alternatyvus pasiūlymas Nr. 2:

Privalumai: pagrindinė taisyklė formuluojama kaip skatinanti leisti naudoti technines priemones. Tačiau nustatomi pagrindai, kai teismas atsisako leisti naudoti priemones, taip pat pavedama Teisėjų tarybai nustatyti detalią tvarką.

Trūkumai: lakoniškumas; nukreipiama į poįstatyminį reguliavimą, nenustatant įstatymo lygiu jokių leidimo išdavimo principų.

1. Papildyti 38 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Asmens prašymu teismas leidžia visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais teismo sprendimo paskelbimą transliuoti, filmuoti, fotografuoti, jo metu daryti garso ar vaizdo įrašą, naudoti kitas technines priemones. Teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą, **parodyti nepagarbą jam** arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises ar kitus įstatymų saugomus interesus. **Teisėjų taryba nustato prašymo teismo sprendimo paskelbimo metu naudoti technines priemones pateikimo ir nagrinėjimo, techninių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką.** Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 4 dalį.“

Alternatyvus pasiūlymas Nr. 3:

Privalumai: pagrindinė taisyklė formuluojama kaip skatinanti leisti naudoti technines priemones. Tačiau nustatomi pagrindai, kai teismas atsisako leisti naudoti priemones, taip pat pavedama Teisėjų tarybai nustatyti detalią tvarką. Be to, įstatymo projektas nustato išankstinio prašymo pateikimo pareigą ir draudimą naudoti techninių priemonių panaudojimo rezultatus (pvz., vaizdo ar garso įrašus) atitinkamais tikslais.

Trūkumai: esant įstatyme (o ne poįstatyminiame akte) įtvirtintam draudimui naudoti techninių priemonių panaudojimo rezultatus atitinkamais tikslais, kils klausimas, ar draudimo apimtis galės būti plečiama poįstatyminiame akte (Teisėjų tarybos nutarime). Jei ne, vėliau gali kilti problemų, jei praktikoje paaiškės, kad reikėtų išplėsti draudimą naudoti vaizdo įrašus ir kitais tikslais, nes įstatymų leidyba ilgai užtrunka.

1. Papildyti 38 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Asmens prašymu teismas leidžia visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais teismo sprendimo paskelbimą transliuoti, filmuoti, fotografuoti, jo metu daryti garso ar vaizdo įrašą, naudoti kitas technines priemones. **Prašymas turi būti pateiktas likus ne**

mažiau kaip trims darbo dienoms iki teismo sprendimo paskelbimo dienos. Teismas gali patenkinti pavėluotai pateiktą prašymą, jei jį pateikti anksčiau nebuvo įmanoma dėl svarbių priežasčių ir prašymo patenkinimas yra būtinas siekiant užtikrinti viešąjį interesą dėl visuomenės informavimo. Teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą, parodyti nepagarbą jam arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises ar kitus įstatymų saugomus interesus. Techninių priemonių panaudojimo rezultatai negali būti naudojami politinės ar kito pobūdžio reklamos, satyros, pramogų ir kitais su pagarba teismui nesuderinamais tikslais. Teisėjų taryba nustato prašymo teismo sprendimo paskelbimo metu naudoti technines priemones pateikimo ir nagrinėjimo, techninių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką. Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 4 dalį.“

2. Buvusią 38 straipsnio 5 dalį laikyti 6 dalimi, ją pakeisti ir išdėstyti taip:

„6. Kitiems asmenims draudžiama teismo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus, transliuoti posėdį bei naudoti kitas technines priemones. ~~Draudimą teismo posėdžio metu naudoti technines priemones pažeidusiems asmenims~~ Asmenims, pažeidusiems techninių priemonių ar jų panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką, taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.“

3. Buvusią 38 straipsnio 6 dalį laikyti 7 dalimi.

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2016 m. lapkričio 1 d.
2. Teisėjų taryba iki 2016 m. spalio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO KODEKSO 9 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 9 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Teismo posėdžio eigai, įrodymams fiksuoti ir jiems tirti teismas gali naudoti bet kurias technines priemones. Dalyvaujantys byloje asmenys savo procesinėms funkcijoms vykdyti viešame teismo posėdyje gali daryti garso įrašą teismo posėdžiui užfiksuoti. Apie daromą garso įrašą dalyvaujantys byloje asmenys privalo informuoti posėdžio pirmininką. ~~Dalyvaujantys byloje asmenys, neinformavę teismo apie daromą garso įrašą, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka. Kitiems asmenims draudžiama teismo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus bei naudoti kitas technines priemones. Asmenims, pažeidusiems šį draudimą teismo posėdžio metu, taikoma įstatymų numatyta atsakomybė.~~“

2. Papildyti 9 straipsnį nauja 6 dalimi:

[PASTABA: ši straipsnio dalis bus koreguojama, atsižvelgiant į pasirinktą alternatyvą dėl Teismų įstatymo 38 straipsnio 5 dalies pakeitimo]

„6. Motyvuotu asmens prašymu teismas leidžia visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašą, transliuoti teismo sprendimo paskelbimą ar jo metu naudoti kitas technines priemones. Teismas gali nustatyti šių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo sąlygas. Teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises ar kitus įstatymų saugomus interesus. Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 5 dalį.“

3. Papildyti 9 straipsnį nauja 7 dalimi:

„7. Kitiems asmenims draudžiama teismo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus, transliuoti posėdį bei naudoti kitas technines priemones.“

4. Papildyti 9 straipsnį nauja 8 dalimi:

„8. Asmenims, teismo posėdžio metu pažeidusiems šio straipsnio 5–7 dalyse nustatytą tvarką, teismas gali skirti iki šešių šimtų eurų dydžio baudą. Asmenims, pažeidusiems

techninių priemonių panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką, taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2016 m. lapkričio 1 d.
2. Teisėjų taryba iki 2016 m. spalio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 260 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 260 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 260 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„260 straipsnis. Techninių priemonių naudojimo teisiame posėdyje tvarka

- 1. Teisiamajam posėdžiui fiksuoti teismas gali naudoti bet kurias technines priemones.**
- 2. Nagrinėjimo teisme dalyviai, atlikdami savo procesines funkcijas, gali naudoti garso įrašymo priemones, kurios netrukdo teisiame posėdžiui.**

[PASTABA: toliau pateikiama (trečia) straipsnio dalis bus koreguojama, atsižvelgiant į pasirinktą alternatyvą dėl Teismų įstatymo 38 straipsnio 5 dalies pakeitimo]

3. Motyvuotu asmens prašymu teismas leidžia visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašą, transliuoti teismo sprendimo paskelbimą ar jo metu naudoti kitas technines priemones. Teismas gali nustatyti šių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo sąlygas. Teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises ar kitus įstatymų saugomus interesus. Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 2 dalį.

4. Kitiems asmenims draudžiama teisiame posėdyje metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus, transliuoti posėdį bei naudoti kitas technines priemones.

5. Šiame straipsnyje nustatytą tvarką pažeidę asmenys teisiame posėdyje pirmininko įspėjami arba pašalinami iš posėdžių salės, o nepaklususiems teisiame posėdyje pirmininko sprendimui arba nors ir paklususiems, tačiau tai dariusiems triukšmaujant ar rodant kitokią nepagarbą teismui taikomos šio Kodekso 259 straipsnio 4 dalyje numatytos nuobaudos. Asmenims, pažeidusiems techninių priemonių panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką, taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2016 m. lapkričio 1 d.
2. Teisėjų taryba iki 2016 m. spalio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO NR. VIII-1029 11 STRAIPSNIO
PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 11 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 11 straipsnį nauja 3 dalimi:

[PASTABA: ši straipsnio dalis bus koreguojama, atsižvelgiant į pasirinktą alternatyvą dėl Teismų įstatymo 38 straipsnio 5 dalies pakeitimo]

„3. Motyvuotu asmens prašymu teismas leidžia visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašą, transliuoti teismo sprendimo paskelbimą ar jo metu naudoti kitas technines priemones. Teismas gali nustatyti šių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo sąlygas. Teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises ar kitus įstatymų saugomus interesus. Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 2 dalį.“

2. Buvusią 11 straipsnio 3 dalį laikyti 4 dalimi.

3. Buvusią 11 straipsnio 4 dalį laikyti 5 dalimi ir ją išdėstyti taip:

„4. Asmenims, pažeidusiems ~~draudimą naudoti technines priemones~~ ar jų panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką ~~teismo posėdžio metu~~, taikoma įstatymų numatyta atsakomybė

4. Buvusią 11 straipsnio 5 dalį laikyti 6 dalimi.

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2016 m. lapkričio 1 d.

2. Teisėjų taryba iki 2016 m. spalio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 589, 614, 633 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR PAPILDYMO 226¹ STRAIPNSIU
ĮSTATYMAS**

2016 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. Įstatymo papildymas 226¹ straipsniu

Papildyti įstatymą 226¹ straipsniu:

„226¹ straipsnis. Techninių priemonių panaudojimo rezultatų naudojimo tvarkos pažeidimas

Techninių priemonių panaudojimo teismo posėdyje rezultatų naudojimo tvarkos pažeidimas užtraukia baudą nuo vieno šimto iki vieno tūkstančio eurų“.

2 straipsnis. 589 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 589 straipsnio 49 punktą ir jį išdėstyti taip:

„49) policijos – dėl šio kodekso 48, 62, 63, 65, 69, 71, 72, 73, 74 straipsniuose, 75 straipsnio 1 dalyje, 76, 77, 78, 80, 88, 89, 95 straipsniuose, 98 straipsnio 1 dalyje, 108, 109, 115, 122, 125, 127, 130, 131, 133, 134, 137, 142, 143, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 171 straipsniuose, 172 straipsnio 1, 2 dalyse, 173, 174, 176, 182, 183, 192, 206, 207, 208, 209, 214, 219, 220, 224, 225, 226, **226¹**, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234 straipsniuose, 281 straipsnio 1, 2 dalyse, 282, 290, 306, 307, 321, 336, 339, 340, 342, 346, 366, 367, 368 straipsniuose, 369 straipsnio 5, 6 dalyse, 414, 415, 416, 417, 420, 421, 422, 423, 424 straipsniuose, 426 straipsnio 4, 5 dalyse, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433 straipsniuose, 434 straipsnio 1, 3 dalyse, 436, 438 straipsniuose, 439 straipsnio 2 dalyje, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 473, 474 straipsniuose, 479 straipsnio 5, 6 dalyse, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495 straipsniuose, 496 straipsnio 1, 2 dalyse, 506 straipsnio 1, 2, 4, 5, 6 dalyse, 507, 508, 511, 512, 513, 518, 519, 520, 521, 523, 524, 527, 528, 530, 532, 534, 535, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 546, 553 straipsniuose numatytų administracinių nusižengimų;“

3 straipsnis. 614 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 614 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) šio kodekso 224 straipsnio 1 dalyje, **226¹**, 322, 400, 505, 506, 507, 508 straipsniuose, 556 straipsnio 3 dalyje numatytų administracinių nusižengimų bylas, kai asmuo traukiamas administracinėn atsakomybėn už pareigūnų teisėtų reikalavimų nevykdymą, kliudymą jiems atlikti pareigas, jų garbės ir orumo įžeidimą ar už panašius nusižengimus, kai šie nusižengimai buvo padaryti tos pačios institucijos pareigūnams, kurie surašė administracinio nusižengimo protokolą;“

4 straipsnis. 633 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 633 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„633 straipsnis. Informacinių ir elektroninių ryšių technologijų, kitų techninių priemonių naudojimas teismo posėdyje

1. Kiekvienas žodinis bylos nagrinėjimas fiksuojamas naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas.

2. Teismo posėdžių eigai fiksuoti naudojamoms informacinėms ir elektroninių ryšių technologijoms taikomus reikalavimus nustato teisingumo ministras.

3. Administracinio nusižengimo teisenoje dalyvaujantys asmenys, atlikdami savo procesines funkcijas, gali naudoti garso įrašymo priemones, kurios netrukdo teismo posėdžiui.

[PASTABA: toliau pateikiama (ketvirta) straipsnio dalis bus koreguojama, atsižvelgiant į pasirinktą alternatyvą dėl Teismų įstatymo 38 straipsnio 5 dalies pakeitimo]

4. Motyvuotu asmens prašymu teismas leidžia visuomenės informavimo, mokslo ar mokymo tikslais filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašą, transliuoti teismo sprendimo paskelbimą ar jo metu naudoti kitas technines priemones. Teismas gali nustatyti šių priemonių ir jų panaudojimo rezultatų naudojimo sąlygas. Teismas neleidžia naudoti techninių priemonių, kai tai gali sutrikdyti teismo darbą arba yra būtina apsaugoti kitų asmenų teises ar kitus įstatymų saugomus interesus. Teismo leidimo nereikia, kai teismo sprendimo paskelbimo garso įrašas daromas pagal šio straipsnio 3 dalį.

4. Kitiems asmenims draudžiama teismo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus, transliuoti posėdį bei naudoti kitas technines priemones.

5. Asmenims, pažeidusiems techninių priemonių ar jų panaudojimo rezultatų naudojimo tvarką, taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.“

5 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2016 m. lapkričio 1 d.
2. Teisėjų taryba iki 2016 m. spalio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.